

सू० वि० "एकाग्रगतो स्यातां सुधीन्द्रमसो यदा ।
तद्युतं मण्डले ज्ञान्योस्तुत्यत्वे वेष्टतामिधः" । यातयञ्दे
४२८६ पृ० विभ्ररा ढयः । उपयमयञ्दे १२६५ पृ०
दशमम् । [मूर्धे अमरः ।

वैधेय लि० विधीयतेऽसौ विधा-यत् ततः स्वार्थे ण्य् ।
वैधर्म्यं न० विरुद्धो धर्मो यस्य तस्य भावः षण्ज् । विरुद्धध-
र्मत्वे २ अन्त्यलक्षणे च । [मसृष्टवेदनम्" इति कुमारः ।
वैध्व्यं न० विधवाया भावः षण्ज् । पतिविरहे "नववैध्व-
वैनतेय पु० विनतायाः अपत्यं ढक् । १ गरुडे अमरः २ अ-
रुणे च मत्स्यपु० । [हेमच० ।

वैनयिक लि० विनये रतः ढक् । शास्त्रज्ञानादिना विनयरते
वैनायिक पु० विनायं खण्डनमधिकृत्य कृतो पन्थः ढक् ।
१ बोद्धागमे त्रिका० उपचारात् २ तदभिधे लि० ।

वेनाशिक पु० विनाशमधिकृत्य कृतो पन्थः ढक् । सर्वेषां
लक्षणभङ्गताप्रतिपादके १ बोद्धागमे २ तदभिधे लि० ।
विनाशाय हितम् ढक् । ज्वातिभोक्ते षड्भाङ्गोचक्रस्य
जन्मनक्षत्रावधिलयोविशेषे २ नक्षत्रे ४ क्षणिके ५ परतन्त्रे
च लि० ६ चरणाभे पु० मेदि० ।

वैनीतक पु० न० विशेषेण नीतं नयनं तेन कायति कै-क
स्वार्थे ण्य् । परस्परया वाहने शिविकादौ अमरः ।

वैपरीत्य न० विपरीतस्य भावः षण्ज् । १ विपर्यये हेमच० ।
२ लज्जाबौ लतायां स्त्री राजनि० ।

वैभव न० विभोभावः ण्य् । १ विभुत्वे २ विभूतो ।

वैभ्राज न० विभ्राज इदम् ण्य् । देवोद्यानभेदे त्रिका० ।
तच्च मेरोः पश्चिमविष्कम्भविपुत्रपर्वतस्य विपुलगञ्दे
४८१० पृ० दशमम् । [२ तथाभूतभगिन्यां स्त्री ङोप् ।

वैमात्र पु० विमातरपत्यम् ण्य् । १ सापत्ने भ्रातरि अमरः
वैमात्रेय पु० विमातरपत्यं ढक् । १ सापत्ने भ्रातरि अमरः
२ तथामृतभगिन्यां स्त्री ङोप् ।

वैमुख्य न० विमुखस्य भावः षण्ज् । विमुखत्वे ।

वैमय पु० वि+मि-यत् स्वार्थे ण्य् । विनिमये हेमच० ।

वैयधिकरण्य न० व्यधिकरणस्य भावः षण्ज् । व्यसमाना-
धिकरणत्वे । [भिधे ।

वैयाकरण लि० व्याकरणं वेद्यधीते वा ण्य् । व्याकरणा-

वैयात्र पु० व्याघ्रचक्रायां कारहतो रघः ण्य् । व्याघ्रचर्म-
परिहते रघे अमरः ।

वयात्रपद्य पु० व्याघ्रपदव्यापत्यं यज् । गोत्रकारके मुनि-
भेदे "वैयात्रपद्यगात्रावेति" भीष्मपद्यमन्त्रः ।

वैयात्य न० विवातस्य भावः षण्ज् । निर्वाज्यत्वे "वैयात्यं
सुरतेष्वपि" माचः । [शुक्रदेवः ।

वैयासकि पु० व्यासस्यापत्यम् इज् कुक्च । व्यामस्यापत्ये
वैयासिको स्त्री व्यासेन प्राप्ता ङञ् ङोप् । व्यासप्रणी-
तायां संहितायाम् ।

वैर न० वीरस्य भावः ण्य् । विरोधे विह्वले अमरः ।

"वैरं" पञ्चसुखानां मुनिभिः परिकीर्तितम् । स्त्रोक्तं
वास्तुजं वागजं ससापत्नापराधजम् । तत्र स्त्रोक्त
कण्ठचेदिपयोः । वास्तुजं कुरुपाण्डवयोः । वागजं
द्रोणद्रुपदयोः । सापत्नं नैषमिकमहिमकुलयोः । अप-
राधजं पूजनीयद्रुपदयोः ।

वैरकर लि० वैरं करोति क-ट । विरोधकारके ।

वैरक्त्य न० विरक्तस्य भावः षण्ज् । विरागे ।

वैरङ्गिक लि० विरङ्गं विरागं नित्यमर्हति ङञ् । विरा-
गाहं हेमच० । वैरान्तिक तत्प्राये षि० कौ० ।

वैरनिर्यातन न० वैरस्य वैरकृतापकारस्य निर्यातनम् निर-
यत-ण्यिच् ल्युट् । वैरकृतापकारप्रतीकारे अमरः ।

वैरप्रतीकार पु० इत० । वैरकृतापकारस्य तत्परूपपाकार-
करणेन तस्य शोधने वैरप्रतिक्रियायत्न स्त्री ।

वैरशुद्धि स्त्री इत० । वैरप्रतीकारे अमरः ।

वैराग्य न० विरागस्य भावः षण्ज् । विषयवासनाराहित्ये
ऐहिकासुखिकविषयरागराहित्ये च ।

वैराग्यस्य मोक्षहेतुत्वादि विवेकचूडामणौ दर्शितं यथा
"मोक्षस्य हेतुः प्रथमो निगद्यते वैराग्यमत्यन्तमनित्यव-
स्तुषु" ततः शमं चापि दमसितित्वा न्यासः प्रवक्ता-
खिलकर्मणां भृशम् । ततः श्रुतिसन्मननं सतत्त्वध्यानं
धिरं नित्यनिरन्तरं मुनेः । ततो विकल्पं परमेत्य
विद्वानिहैव निर्वोचसुखं सन्दृच्छति । यद्वाङ्मयं तथे-
दानीमात्मनानात्मविवेचनम् । तद्व्युत्पत्तेः सत्या सम्यक् श्रुता-
त्मन्यवधारय । मज्जास्थिमेटः पल्लवकर्मत्वमाह्वयैर्धा-
तुभिरभिरन्वितम् । पादोरुवज्रोभुजपृष्ठमस्तकैरङ्गैरुपा-
ङ्गैरुपयुक्तमेतत् । अहं ममेति प्रथितं शरीरं मोहास्रटं
स्थूलमित्यर्थं तेषु । नभोनभस्वद्दहनास्त्वमूयः सू-
क्ष्माणि भूताति भवन्ति तानि । परस्परं शैर्भिन्नानि
भूतानि स्थूलानि च स्थूलशरीरहेतवः । मात्मास्तदीया
विषया भवन्ति शब्दादयः पञ्च सुखाय भोक्तुः । य
एष मूढा विषयेषु बद्धा रामोरुपाशेन सुदर्दमेन ।
आयान्ति निर्यान्त्यथ जडसुखैः स्वकर्मदूतेन जनेन